

Голобородько В.В.

курсант,

Науковий керівник: Кисельов А.О.

кандидат юридичних наук, старший викладач,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

РОЗШИРЕННЯ ГРАНИЦЬ МАФІОЗНИХ СТРУКТУР

Мафією за узвичаєною термінологією називають злочинне угруповання, що об'єднує в собі криміналітет і політичну владу у вигляді конкретних корумпованих чиновників. З італійської мови, у перекладі, це слово означає сім'я, але є і інші значення, наприклад мужність, сила. Політичний словник говорить, що мафією є «централізована злочинна організація, яка методами терору і за допомогою зав'язків з корумпованими політичними діячами та чиновниками реалізовує свої економічні інтереси».

Мафіозні структури відрізняються від звичайної кримінальної організованої злочинності тим, що є найнебезпечнішою формою тиску на громадянське суспільство, спробою підмінити собою державні інститути, поділ влади і створити дзеркальне суспільство, підконтрольне окремим особам на підставі їх статусу у мафіозному угрупованні. Дослідники говорять, що мафія виникла в Італії, а саме на острові Сицилія у 13 столітті як збройні загони для підтримання порядку, які згодом стали першими організаціями що системно порушували закон і вчиняли злочини. Розвиток мафіозних структур почався у 18-19 століттях в Італії. На початку 20 століття через поширення італійської діаспори в США – у Америці.

Що таке мафія у класичному розумінні цього поняття? Італійська мафія складалась із так званих «сімейних зав'язків». На чолі організації є об'єднана рада рівних за статусом керівників мафіозних родів – купола. Очільником структури є «батько» – капо, якому беззаперечно підкорялися, як монарху. Свій «трон» очільник мафіозного клану передавав за кровною спорідненістю– синові, або від старшого брата до молодшого. Основні критерії діяльності – відмова від офіційних інститутів влади, як регуляторів спорів, використання насильства як способу регулювання конфліктів, відмова від будь-якої співпраці із офіційними органами влади [1, с. 433].

Нещодавно журналісти ВВС, опублікували велике розслідування про італійську мафію, яка і сьогодні відіграє значну роль у поширенні злочинності не тільки Європою, але й в інших країнах світу. Найчисельніші угруповання мафіозі «Коза Ностра», «Каморра», «Ндрангета» і «Сакра Корона Уніта» за підрахунками експертів, яких цитують журналісти, нараховують приблизно 25 тисяч членів та ще 250 тисяч помічників по всьому світу [2, с. 2]. Сицилійська мафія «Коза Ностра» залишається найсильнішою класичною мафією, яка до цих пір втручається у політику, активно протидіє владі, збирає «піццо» з комерсантів, тобто рекетує бізнес. Сьогодні мафіозне угруповання перебуває під сильним тиском поліції та суспільства після гучних вбивств прокурорів Джованні Фальконе і Палоло Борселліно, вони втратили довіру суспільства. Один з її очільників помер у в'язниці у 2017 році, а антимафіозні громадські організації управляють відібраними у мафії віллами, бізнесом і іншими активами. Неаполітанська мафія «Каморра» спеціалізується на наркотиках і визначальна риса цієї мафії – жорстокість. Вони менше інтегровані у політику, проте мають міцні внутрішні зв'язки і створили чимало «філіалів» у інших країнах, наприклад в Іспанії. Калабрійська мафія «Ндрангета» спеціалізується на торгівлі кокаїном і має зв'язок із Мексикою та Колумбією, звідки і транспортується наркотична сировина. Майже 80% торгівлі кокаїну у Європі, контролюється цим кланом. «Сакра Корона Уніта» базується в Апулії і переймається контрабандою сигарет, зброї, наркотиків та людей. Має зв'язок із бандитськими угрупованнями та організованою злочинністю у Східній Європі.

Експерти у питанні вивчення мафіозних кланів говорять, що більшість мафіозних угруповань не визнають державних кордонів та діють за принципом особистої вигоди і можливостей.

Особливе місце у цьому світі відіграє російська мафія. В інтерв'ю «Голосу Америки» фахівець з організованої злочинності Марк Галеотті зазначав, що російська мафія поступається італійській і деяким іншим у кількості ресурсів. Але вона має величезні ресурси і вплив на територіях, які їй підконтрольні. На думку експерта, «ці угруповання є першими прикладами постмодерної, постіндустріальної злочинності». «Російська мафія приходить у вигляді підприємця. Вона фактично веде діалог з іншими злочинними угрупованнями. Вона запитує: що вам треба? Наркотики? Ми маємо третину усього афганського героїну, який проходить через Росію. У нас є амфетаміни, які виробляють у

лабораторіях довкола Петербургу. Жінки? Ми можемо постачати вам жінок. Зброя? Хакери? Відмивання грошей? Будь-які послуги, товари, які ви забажаєте – ми усе маємо у Росії, яка фактично є нашим великим складом. Саме в цьому полягає важливість російської організованої злочинності», – зазначає експерт [3, с. 1].

У квітні 2019 року Європол офіційно повідомив про те, що організовані злочинні угруповання становлять найбільшу загрозу європейській безпеці, випереджаючи тероризм і міграцію. За даними правоохоронних органів, найбільшими гравцями в злочинному світі є італійські мафіозні угруповання, албанські і східноєвропейські групи, а також мотоциклетні банди. Але азійські, африканські і американські групи також брали активну участь в організованому злочинному бізнесі в Європі, який оцінюється в 110 мільярдів євро на рік, і все частіше вони співпрацюють один з одним [4, с. 1].

Мафіозні структури в Україні та їх зв'язки після створення незалежної держави де почала формуватися вільна економічна діяльність, почали створюватись на початку 90-их років. За спостереженням виконавчого директора Transparency International в Україні Олексія Хмари, головну роль у організованій, схожій на мафіозні структури злочинності грали «братки» – колишні спортсмени, кримінальні авторитети экс-радянського періоду. Але на початку 2000-их після численних кримінальних війн структура злочинності суттєво змінилась. Криміналітет «класичного» пост-радянського зразка придбав активи у бізнесі, припинив фактично свою діяльність, поступившись місцем новим гравцям – мафіозним угрупованням, що почали налагоджувати зв'язки із кримінальним світом та світом політики, чиновниками різного рівня.

На думку експерта активний рух у напрямку створення дієздатних мафіозних угруповань стався на межі 2010 року, коли деякі галузі економіки почали відверто контролюватись певними кланами та особами, що отримали як кримінальний захист так і політичне прикриття у своїй діяльності.

На думку експерта найбільш корумпованим мафіозним впливом є сектор енергетичних проєктів, як дуже рентабельний. Також під впливом мафіозних груп є готельний бізнес, підпільний та легальний гральний бізнес. Сьогодні активно проявляють зацікавленість мафіозні структури бізнесом у аграрному секторі та у сегменті експорту-імпорту товарів через країни ЄС [5, с. 1].

Список використаних джерел:

1. Політична енциклопедія / ред.кол.: Ю. Левенець (голова); Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. С. 433.
2. Пітер Л. Італійська мафія: як кримінальні клани поширились світом / Л. Пітер. С. 1. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-42858324>
3. Як російська мафія діє в Україні, і чим вона загрожує світові. С. 1. URL: <https://ukrainian.voanews.com/a/galeotti-risojska-mafia/4365626.html>
4. Європол: мафія більше загрожує безпеці ЄС, ніж тероризм або міграція. С. 1. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/04/17/7095294/>
5. Щур М. В Украине мафия – это государство / М. Щур. С. 1. URL: https://antikor.com.ua/articles/85391-v_ukraine_mafija_-_eto_gosudarstvo

Максимов Р.Р.

студент,

Науковий керівник: Динту В.А.

кандидат юридичних наук, доцент,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ЗА УЧАСТІ АДВОКАТА ТА СПЕЦІАЛІСТА

Одним із дискусійних питань у юридичній літературі є питання про правовий статус адвоката свідка. Так, п. 2 ч. 1 ст. 66 Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України передбачено, що свідок має право користуватися під час давання показань та участі в проведенні інших процесуальних дій правовою допомогою адвоката, повноваження якого підтверджуються згідно з положеннями ст. 50 цього Кодексу. Щодо Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», то він надання правової допомоги свідку в кримінальному провадженні взагалі виділяє як окремий вид адвокатської діяльності [3, ст. 19].

Потрібно звернути увагу на те, що в юридичній літературі наявна й інша точка зору щодо статусу адвоката свідка в кримінальному провадженні. Так, серед науковців досить поширеною є думка, за якою адвокат свідка повинен набувати статус представника. Зокрема, такої позиції дотримується І.В. Гловюк, яка зазначає : «...незважаючи на те, що свідок не належить до сторін кримінального провадження, він має власний інтерес у кримінальному провадженні: наприклад, щоб допит